

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНГЛІЙСЬКОГО
УСНОГО МОНОЛОГІЧНОГО ПЕРСУАЗИВНОГО МОВЛЕННЯ**

Спеціальність «014 Середня освіта (Мова і література (англійська))»

ОС — магістр

Виконавець: Дячук А.С.
студентка 2-го курсу,
групи СО МЛ(А)-2 (М)

_____
(підпис)

Науковий керівник:
канд. пед. наук, ст.викладач Кончович К.Т.

_____
(підпис)

Робота допускається до захисту:
Зав. кафедрою:
д. пед. наук, проф. Теличко Н.В.

_____
(підпис)

«___» _____ 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНГЛІЙСЬКОГО УСНОГО МОНОЛОГІЧНОГО ПЕРСУАЗИВНОГО МОВЛЕННЯ	7
1.1. Навчання персуазивного мовлення як предмет лінгвометодичних досліджень	7
1.2. Лінгвістичні та паралінгвістичні особливості англійського усного публіцистичного персуазивного мовлення	18
Висновки до Розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНГЛІЙСЬКОГО УСНОГО МОНОЛОГІЧНОГО ПЕРСУАЗИВНОГО МОВЛЕННЯ	34
2.1. Цілі та зміст навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення	34
2.2. Добір матеріалу для навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення	42
2.3. Підсистема вправ і завдань для навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.....	56
Висновки до Розділу 2	84
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	94

ВСТУП

Сучасне суспільство ставить перед вищими навчальними закладами, які готують фахівців з іноземних мов, завдання формувати вміння ефективно використовувати іноземну мову в різноманітних ситуаціях спілкування. Основною метою навчання іноземної мови є формування комунікативної компетентності, яку розуміємо як здатність ставити і вирішувати певні типи комунікативних завдань, а саме: визначати цілі комунікації, оцінювати комунікативну ситуацію, враховувати наміри і способи комунікації партнера, вибирати адекватні стратегії комунікації, оцінювати успішність комунікації, бути готовим змінити власну мовленнєву поведінку. Наразі прагматичний аспект комунікативної діяльності став наріжним каменем фундаментальних та прикладних досліджень не лише лінгвістів, а й методистів, наукові праці яких присвячено пошуку шляхів формування внутрішніх ресурсів, що необхідні для побудови ефективної комунікативної діяльності особистості, здатної ефективно користуватися вербальними, невербальними й паравербальними засобами в процесі досягнення комунікативних інтенцій і, як унаслідок, успішно функціонувати в суспільстві.

Підготовка майбутніх філологів, фахівців із англійської мови, передбачає формування здатності здійснювати ефективну міжособистісну та міжкультурну комунікацію, зокрема, продукувати персуазивне (переконувальне) мовлення, домінантною функцією якого є вплив на ментальну сферу реципієнта (його переконання, думки, оцінки) задля зміни його поведінки (спонукання до вчинення або відмови від певних дій, до зміни поглядів, переконань) [40, с. 110]. Втілення процесу мовленнєвого впливу розглядаємо із урахуванням персуазивної стратегії, що реалізується в комплексі тактик: аргументативних (логічно пояснити суть того, що відбувається, спонукати до роздумів і прийняття необхідної думки), емотивних (викликати потрібний настрій, вплинути на емоції адресата), оцінних (переконати адресата за допомогою надання оцінки тому, що повідомляється, апелювання до цінностей партнера з

комунікації).

Персуазивне мовлення було предметом спеціальних досліджень лінгвістів та лінгвометодистів. Серед лінгвістів питання категорії персуазивності досліджували: С. Абачієв, О. Белякова, С.А. Біб, (S. A. Beebe), С. Борисова, С. Брантов, М. Гілберт (M. Gilbert), А. Голоднов, О. Гусєва, Н. Добрякова, Л. Єрмакова, Д. Зарефські (D. Zarefsky), С. Клімінська, О. Козлова, Т. Комісарова, О. Красненко, К. Машанова, М. Нетреба, Д. Носкова, Н. Ощепкова, О. Петрухіна, І. Пірог, наукові праці яких створили фундаментальну теоретичну базу для лінгвометодичних досліджень.

Проблема навчання персуазивного мовлення була предметом спеціальних досліджень: О. Баранової (навчання майбутніх філологів аргументативного писемного висловлення французькою мовою), О. С. А.-Х. Басем (реалізація комунікативної задачі переконання в міжкультурній комунікації в умовах навчання іноземної мови), Ю. Батуриної (навчання майбутніх психологів аргументативних стратегій з використанням мережевих комп'ютерних техно, Л. Віннікової (навчання студентів мовного ВНЗ граматичного компонента іншомовного діалогічного мовлення аргументативного типу), А. Гаврилової (навчання писемного аргументативного англійського мовлення у студентів гуманітарних спеціальностей), О. Дідух (O. Didukh) (навчання стажерів-учителів спростування думки опонентів під час дискусії), О. Квасової (навчання аргументованого висловлення англійською мовою студентів-філологів), Н. Махновської (система навчання аргументативних умінь у курсі риторики у ВНЗ та середній школі), С. Мусульбес (навчання майбутніх філологів на просунутому етапі аргументативного дискурсу у сфері писемного спілкування англійською мовою).

Попри суттєві здобутки в галузі методики навчання персуазивного мовлення студентів вищих навчальних закладів як гуманітарного, так і природничого профілю, мусимо констатувати, що зазначені вчені-методисти дослідили лише один аспект навчання персуазивності, зокрема, формування аргументативних умінь і стратегій. Персуазивність в аспекті комплексу аргументативних, емотивних та оцінних тактик наразі не ставала темою

спеціального лінгвометодичного дослідження. Емотивний та оцінний аспекти досі залишалися поза увагою дослідників. Натомість вважаємо, що публічне монологічне персуазивне мовлення не може досягати повною мірою інтенції адресанта, якщо воно позбавлене емотивних та оцінних тактик, які надають мовленню більшої виразності й перлокутивної сили. Цим і зумовлена актуальність дослідження.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні підсистеми вправ і завдань для навчання англійського усного персуазивного мовлення.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення таких **завдань**:

1. З'ясувати лінгвістичні особливості англійського усного публіцистичного персуазивного мовлення: конкретизувати поняття «персуазивна комунікація» й «персуазивна стратегія», проаналізувати персуазивну стратегію в комплексі аргументативних, емотивних та оцінних тактик.
2. Окреслити цілі та зміст навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.
3. Обґрунтувати критерії добору матеріалу для навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення в жанрах аналітичного коментаря й публічного виступу.
4. Розробити підсистему вправ і завдань для навчання англійського усного персуазивного мовлення.

Об'єктом дослідження є процес навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного мовлення.

Предметом дослідження є навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення в жанрах аналітичного коментаря та публічного виступу.

Вирішення зазначених завдань потребувало застосування **методів дослідження**: *теоретичні методи* – аналіз сучасних вітчизняних і зарубіжних дидактичних, методичних і лінгвістичних досліджень з метою: вивчення набутого досвіду в навчанні іншомовного персуазивного мовлення; виявлення лінгвістичних особливостей англійського усного персуазивного мовлення в

жанрах аналітичного коментаря й публічного виступу; встановлення методичних засад і критеріїв добору навчального матеріалу, розроблення підсистеми вправ та завдань для навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення; педагогічне моделювання для встановлення ланок лінгводидактичної моделі навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення; *емпіричні методи*, зокрема, педагогічне спостереження за навчальним процесом.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні методичних й лінгвістичних засад, розробці етапів навчання, створенні підсистеми вправ і завдань.

Практичне значення дослідження в тому, що результати можуть використовуватися в подальшому для укладання підручників і навчальних посібників із англійської мови для студентів-філологів; а також під час викладання майбутнім філологам курсів і спецкурсів із методики навчання іноземних мов.

Публікації. Основні положення та результати дослідження опубліковано в 2 статтях, із них 1 – у студентському науковому віснику, одна – у міжнародному виданні.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків. Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок.

ВИСНОВКИ

У дослідженні було проведено діахронний аналіз теоретичного та практичного аспектів проблеми навчання іншомовного персуазивного мовлення; визначено лінгвістичні особливості англійського усного публіцистичного персуазивного мовлення: конкретизовано поняття «персуазивна комунікація», «персуазивна стратегія» та проаналізовано персуазивну стратегію в комплексі аргументативних, емотивних та оцінних тактик; обґрунтовано критерії добору матеріалу для навчання англійського персуазивного мовлення в жанрах аналітичного коментаря

та публічного виступу; розроблено підсистему вправ та завдань, а також створено лінгводидактичну модель організації процесу навчання англійського усного персуазивного мовлення; експериментально перевірено ефективність авторської методики та розроблено методичні рекомендації щодо навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення.

У результаті наукового пошуку нам вдалося зробити такі висновки.

1. Обґрунтовано, що у процесі навчання майбутніх філологів іноземної мови персуазивність необхідно розглядати як домінуючу комунікативну стратегію (стратегію переконання) в комплексі груп аргументативних, емотивних та оцінних тактик. Навчання майбутніх філологів персуазивного мовлення має здійснюватися на основі політичного та масмедійного дискурсів у жанрах аналітичного коментаря-характеристики особистості/організації / події та публічного виступу (виступи, які надихають, агітаційні виступи, власне переконливі виступи), які належать до публіцистичного стилю мовлення та до різних функціональних підтипів мовлення (аргументування, повне/часткове спростування, полеміка). Навчання персуазивного мовлення потребує опанування студентами відповідних вербальних, невербальних та паравербальних засобів комунікації, які в комплексі здатні реалізувати персуазивні тактики.

2. Встановлено, що навчання майбутніх філологів англійського публіцистичного персуазивного мовлення має здійснюватися на основі компетентнісного, комунікативно-діяльнісного та соціокультурного підходів, які реалізуються за допомогою дидактичних (свідомості, активності, індивідуалізації, наочності) та методичних (комунікативності, автентичності навчального матеріалу, ситуативності, ситуативно-тематичної організації навчального матеріалу, співвивчення іноземної мови та іноземної культури, риторизації, домінуючої ролі вправ) принципів. Найбільш оптимальними є метод вправління (який реалізується за допомогою рецептивних комунікативних вправ на читання та аудіювання, умовно-комунікативних, репродуктивно-продуктивних, комунікативних продуктивних вправ) та метод проектів, який

реалізується у форматі підготовки студентами творчих пошукових рольових міжпредметних багатоосібних середньострокових проєктів. Основними засобами навчання визначено друковані автентичні тексти, аудіовідеоматеріали та комп'ютерні програми (Power point).

3. Визначено ключову мету навчання майбутніх філологів англійського усного монологічного персуазивного мовлення, яка полягає у формуванні умінь вільно користуватися персуазивними (аргументативними, емотивними, оцінними) тактиками мовлення, а також вербальними, невербальними та паравербальними засобами комунікації, щоб впливати на думки, почуття, оцінку співрозмовника, переконувати його. Уточнено зміст навчання персуазивного мовлення, який охоплює декларативні знання лінгвальних та екстралінгвальних характеристик англійського персуазивного мовлення; володіння лексичними, граматичними, фонетичними, лінгвосоціокультурними, стилістичними навичками; інтерпретаційними, організаційно-прогностичними, лінгвостилістичними, стратегічно-прагматичними, жанрово-композиційними, соціокультурними, тактичними та текстово-продуктивними вміннями.

4. Окреслено критерії та здійснено добір фонетичного, лексичного, граматичного, текстового матеріалу та невербальних засобів комунікації. Добір фонетичних одиниць було зроблено на основі критеріїв відповідності потребам спілкування, нормативності, автентичності та лінгвосоціокультурної маркованості; добір лексичних одиниць – комунікативної цінності, урахування рідної мови (зіставності), тематичності; добір граматичних одиниць – стабільності, стилістичної унормованості; добір текстів – комунікативної цінності, інформативності, автентичності текстів, контрастивності іншомовної та рідної культури, критерії малої форми та цілісності; добір невербальних засобів комунікації – функціональності, статусу партнерів по спілкуванню, культурної спрямованості.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів досліджуваної проблеми. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в розробленні методики навчання персуазивного мовлення учнів середніх шкіл та студентів вищих навчальних закладів у рецептивних та продуктивних видах мовленнєвої

діяльності на матеріалі інших стилів та жанрів мовлення.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>